

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

ЧИТАЮ Я І ВСЯ МОЯ СІМ'Я

(Програма та методика соціологічного дослідження)

Київ 2015

ББК 78.349.5

Ч-69

УДК 023

Укладач Петренко О.Б.
Літературний редактор Полісаєва В.Я.
Відповідальна за випуск Гордієнко А.І.

Читаю я і вся моя сім'я: програма та методика соціологічного дослідження / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Петренко О.Б. — Київ, 2015. — 12 с.

Програма та методика соціологічного дослідження розроблена з метою виявити вплив бібліотек для дітей на організацію проведення сімейного дозвілля, читання, виховання дітей та реально оцінити значення книги, бібліотеки в житті сім'ї.

Схвалено секцією науково-дослідної і науково-методичної роботи вченої ради Національної бібліотеки України для дітей (протокол № 3 від 4 березня 2015 року).

Вступ

Актуальність теми дослідження

У нинішніх законодавчих, нормативних, організаційних документах вирішуються питання щодо конструктивних змін у системі як державотворення, так і гуманітарного розвитку суспільства. І ці реформи змін здійснюватимуться за умови максимального залучення населення до прийняття управлінських рішень. Європейський досвід дає підстави стверджувати, що одним із головних шляхів прогресу культурної гуманітарної політики є передача опіки над закладами культури місцевим громадам. А інститут сім'ї є першою та основною ланкою місцевої громади. Рівень розвитку суспільства відбивається на сімейних стосунках, а сімейні взаємовідносини впливають на соціальну позицію людини. Соціальний інститут сім'ї є основним у суспільстві, він формує наступні покоління та виховує гідну зміну, що забезпечуватиме розвиток та процвітання як громадянина, так і всієї держави. У сучасних умовах суттєвих змін виховна функція сім'ї стає визначальною і вся відповідальність за життєві перспективи загалом та виховання дітей лягають на плечі сім'ї. Сьогодні виконання батьками цієї функції ускладнюється необхідністю зміни пріоритетів і методів виховання. Але ціле покоління батьків виявилось педагогічно невідповідними до виховання сучасних дітей. Тому необхідно, щоб читання й освіта сприймалися в родині та суспільстві як пріоритетний засіб передачі знань і досвіду наступним поколінням або навіть як мотиватор для досягнення додаткового матеріального добробуту внаслідок підвищення інтелектуального рівня.

У такій ситуації на допомогу сім'ям приходять бібліотеки для дітей, які залучають їх до користування книгою, виховують у них потребу в систематичному читанні й самостійному поповненні знань, у проведенні змістовного дозвілля, дають необхідні поради батькам і акумулюють читання у сім'ї. Бібліотеки України для дітей накопичили достатній досвід роботи з організації і популяризації сімейного читання. Тож виникає необхідність дослідити ефективність взаємного впливу сім'ї і бібліотеки на читання дітей і реально оцінити значення книги й бібліотеки у житті родини; виявити чи готова наразі сім'я і батьківська громада в умовах реформуван-

ня українського суспільства захищати конституційне право дитини і сім'ї в цілому на отримання інформаційно-бібліотечних послуг. Адже сьогодні настав час, коли сімейне читання повинне посісти гідне місце в духовному та інтелектуальному зростанні української нації. На основі отриманих даних розробити нові напрямки популяризації сімейного читання в бібліотеках для дітей.

I. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження – вивчення реального стану сімейного читання у родині і виявлення впливу бібліотек для дітей на організацію проведення сімейного дозвілля, читання й виховання дітей.

Завдання дослідження виявити:

- культ книги в сім'ї;
- ступінь впливу сім'ї на читання дітей;
- взаємовідносини бібліотеки і сім'ї;
- престиж бібліотеки серед членів родини;
- рівень зацікавленості батьків у її відвідуванні дітьми;
- стан організації сімейного читання, дозвілля у бібліотеках для дітей.

II. ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкти дослідження:

- батьки, як організатори читання своєї дитини;
- діти – користувачі бібліотек для дітей;
- бібліотекарі – популяризатори книги і сімейного читання;

Суб'єкти дослідження:

- діяльність бібліотеки з організації сімейного читання й дозвілля;
- вплив сім'ї на дитяче читання.

III. ОРГАНІЗАТОРИ ТА УЧАСНИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Організатори дослідження: Національна бібліотека України для дітей (розробка програми і методики, організація проведення дослідження, узагальнення отриманих даних). Бази дослідження: бібліотеки для дітей Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької областей.

IV. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Організація бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів-дітей не зорієнтована на залучення батьків до вирішення проблем дитячого читання.

2. Батьки не впевнені у можливостях дитячих бібліотек щодо сприяння розвитку і виховання їхньої дитини.

3. Зміна акцентів впливу бібліотеки на читання дітей та організації сімейного дозвілля: дитина читає завдяки спільному впливу сім'ї та бібліотеки.

V. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

I етап. Вивчення проблеми та розробка програми і методики дослідження (I квартал 2015 року, НБУ для дітей).

Здійснення емпіричної апробації релевантності складених документів. Доопрацювання методичного інструментарію. Забезпечення баз проведення дослідження методичним інструментарієм: зразками «Анкети читача», «Анкети бібліотекаря», «Анкети батьків» (II квартал 2015 року, НБУ для дітей).

II етап. Проведення дослідження згідно методики у базових бібліотеках: інструктаж з методики проведення дослідження, опитування респондентів у базових бібліотеках, збір анкет та їх відправка до НБУ для дітей. (III квартал 2015 року, обласні бібліотеки для дітей).

III етап. Збір первинної інформації від обласних бібліотек для дітей; розробка робочих таблиць збору первинних вихідних даних; обробка та узагальнення зібраних матеріалів. (IV квартал, НБУ для дітей).

IV етап. Аналіз опрацьованої інформації. Підготовка аналітичного звіту. Видання соціологічного бюлетеня. (I квартал 2016 року, НБУ для дітей).

VI. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поставлені в дослідженні завдання будуть вирішені за допомогою таких методів:

аналітичного: аналіз закономірностей, синтезування ситуацій з проблем сімейного читання та вивчення матеріалів попередніх досліджень.

соціологічного: анкетування, експертна оцінка (власний погляд на дану проблему). Для реалізації дослідницьких процедур розроблені відповідні анкети: для опитування читачів-дітей «Анкета читача» (додаток №1), бібліотекарів «Анкета бібліотекаря» (додаток №2), батьків «Анкета батьків» (додаток №3).

Для репрезентативності вибірки у дитячих бібліотеках кожної базової області здійснити анкетування: **респондентів-учнів 6, 7, 8, 9 класів всього 50 осіб, батьків – 50 осіб, бібліотекарів – 20.** Базові обласні бібліотеки для дітей мають забезпечити обов'язкове розповсюдження анкет, збір і відправлення матеріалів дослідження в передбачених методикою обсягах до Національної бібліотеки України для дітей.

Бібліотекарі – учасники дослідження відповідають за правильне заповнення анкет респондентами (проводять бесіди-інструктажі з респондентами).

Анкета читача

Любий друже! Ти маєш можливість взяти участь у соціологічному дослідженні «Читаю я і вся моя сім'я», яке проводить Національна бібліотека України для дітей. Звертаємося до тебе з проханням відповісти на представлені в анкеті запитання.

1. В якому класі ти навчаєшся _____
 2. Стать: хлопчик, дівчинка (підкреслити)
 3. Ти відвідуєш бібліотеку (відмітити):
 - а) самостійно ; б) з членами сім'ї ;
 - в) з класом ; г) з друзями .
 4. Частіше всього ти відвідуєш бібліотеку щоб (вибери варіанти відповіді):
 - а) підготуватись до уроків ; б) відвідати масовий захід ;
 - в) взяти книгу для душі ; г) переглянути періодику ;
 - д) написати реферат ; е) погратися за комп'ютером ;
 - є) скористатись Інтернетом ; ж) взяти книги для сім'ї ;
 - з) взагалі не відвідую .
 5. На твою думку ти читаєш книжок:
 - а) багато ; б) мало ; в) достатньо ;
 - г) хотілося б більше ; д) не читаю .
 6. Тобі батьки купують або виписують книги, журнали,газети?

Так ; Ні .
 7. Члени твоєї родини відвідують масові заходи бібліотеки:

з тобою ; беруть участь у заходах ;

самостійно ; взагалі не відвідують .
 8. В сім'ї читають книги:

в електронному вигляді ; паперових носіях ;

взагалі не читають .
 9. Чи обговорюєте в сім'ї прочитані книги?

Так ; Ні .
 10. Ти задоволений тим, що поряд з місцем твого проживання є бібліотека?

так ; не задумувався ; байдуже ; ні .
- Назва бібліотеки (заповнює бібліотекар) _____

Дякуємо!

Анкета бібліотекаря

Шановні колеги! Просимо Вас відповісти на запитання анкети в рамках соціологічного дослідження «Читаю я і вся моя сім'я», яке проводить Національна бібліотека України для дітей.

1. Як Ви вважаєте роль родини, як організатора сімейного читання на сьогодні:

а) зменшилася ; б) залишилася без змін ; в) зросла .

Підкріпіть свою відповідь фактами. Вкажіть: кількість батьків записаних до бібліотеки ____, їх відсоток до загальної кількості читачів __%; кількість сімейних формулярів (якщо такі ведуться) ____.

2. Діти відвідують бібліотеку частіше всього:

а) самостійно ; в) з членами сім'ї ;

б) з класом ; г) з друзями .

3. Батьки проявляють інтерес до:

а) сучасної української дитячої книжки ;

б) педагогічної літератури ;

в) Інтернет ресурсів бібліотек ;

г) масових заходів бібліотеки .

4. Чи беруть батьки безпосередню участь у масових заходах, які проводить бібліотека?

Так ; Ні .

5. З яких джерел Ви розширюєте свої професійні знання? (вказати ступінь важливості 1,2)

а) періодики ; в) сайту НБУ для дітей ;

б) Інтернету ; г) сайтів ОДБ ;

д) семінарів ; е) порад колег ;

є) книг ; ж) інше _____.

6. На Ваш погляд, батьки усвідомлюють значення книги, бібліотеки в житті дитини?

Так Ні

7. Які клуби сімейного дозвілля діють в бібліотеці? _____

8. Чи піклуються батьки про комфортні умови в бібліотеці?

Так Ні

9. Назва бібліотеки _____

Посада _____.

Дякуємо!

Анкета батьків

Шановні батьки! Запрошуємо Вас взяти участь у соціологічному дослідженні «Читаю я і вся моя сім'я», яке проводить Національна бібліотека України для дітей і відповіді на запропоновані в анкеті запитання.

1. Дітей якого віку Ви виховуєте? _____
2. Де Ваша дитина бере книги для читання?
 - а) купуємо ; в) в електронному вигляді ;
 - б) в бібліотеці г) в домашній бібліотеці .
3. На Вашу думку дитина читає книжок:
 - а) багато ; в) достатньо ;
 - б) мало ; г) хотілося б більше ;
 - д) взагалі не читає .
4. Для Вас книга:
 - а) джерело інформації ; б) засіб виховання ;
 - в) розвиток особистості ; г) змістовний відпочинок ;
 - д) інше _____
5. Які книжки або періодичні видання Ви купували або випикуєте для дітей? _____

6. Ви відвідуєте бібліотеку разом з дитиною?

Так ; Ні .

Якщо «Так», то з якою метою:

 - участь у масових заходах ; скористатись Інтернетом ;
 - вибрати книгу ; отримати необхідну інформацію ;
 - інше _____
7. Пригадайте, які книжки, Ви читали вголос або обговорювали в сім'ї останнім часом _____

8. Для виховання у дитини потреби системного читання Ви використовуєте:
 - а) можливості бібліотеки ; б) соціальні мережі ;
 - в) власний досвід ; е) взагалі не переймаюсь ;
 - д) традиції сімейного читання ; г) поради вчителя .

9. На формування інтересу дітей до читання впливають:
- а) друзі ; б) вчитель ; в) сім'я ;
 - г) спілкування у соціальних мережах ;
 - д) бібліотека ; е) телебачення ;
 - є) державна політика .
10. Ви відвідували заходи бібліотек з популяризації сімейного читання?
Так ; Ні .
- Якщо «Так», то чи виникло у Вас бажання стати активним учасником таких заходів бібліотеки?
Так ; Ні .
11. Ви можете стверджувати, що у вашій сім'ї продовжуються або зароджуються (необхідне підкреслити) традиції сімейного читання?
Так ; Ні .
12. Ви відвідуєте сайти дитячих бібліотек України?
Так ; Ні .
- Якщо «Так», то назвіть бібліотеки _____
Якщо «Ні», то вкажіть причину _____
13. Для Вас важливо, що поряд з місцем проживання є бібліотека?
а) так ; в) байдуже ;
г) ні ; б) не задумувалися .
14. Вкажіть відомості про себе: вік _____;
сімейний статус: мама ; тато ; член сім'ї .

Дякуємо за допомогу!

ДЛЯ ПОДАТОК

Програма та методика соціологічного дослідження
ЧИТАЮ Я І ВСЯ МОЯ СІМ'Я

Укладач
ПЕТРЕНКО Ольга Борисівна

Літературний редактор: Полисаєва В.Я.

Комп'ютерна верстка: Кійко Н. М.

Підписано до друку 15.03. 2015 р.
Зам. № 2. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач:
НБУ для дітей
Вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
[mail: library@chl.kiev.ua](mailto:library@chl.kiev.ua)